

Bảo tồn và phát huy GIÁ TRỊ LỊCH SỬ VĂN HÓA

Hữu Thoại

Sở Văn hoá Thể thao và Du lịch Vĩnh Long

Hội thi gói bánh chưng, bánh dầy

Vĩnh Long được mệnh danh là vùng đất “địa linh nhân kiệt”, giàu truyền thống cách mạng, có bề dày truyền thống lịch sử văn hóa lâu đời. Cùng với các tỉnh khác ở Đồng bằng sông Cửu Long, Vĩnh Long là một tỉnh có cơ cấu đa dân tộc sinh sống, như: Kinh, Hoa, Khmer, Chăm, Tày... Trải qua quá trình đấu tranh chống giặc ngoại xâm, xây dựng và phát triển đất nước, các dân tộc trên địa bàn tỉnh đoàn kết, gắn bó xây dựng nên nền văn hóa phong phú, đa dạng với nhiều loại hình.

Nhìn chung, mỗi dân tộc đều có nét sinh hoạt văn hóa riêng, đã tạo nên bức tranh phong phú về văn hóa như: Nghệ thuật Đờn ca tài tử, cải lương, hát bội, hát ru, múa Lâm thôn, múa trống Sadām, dũkê; lễ Chol - Chnam - Thmay, lễ Sen Dolta, lễ Okombok, lễ dâng bông, lễ cúng trăng; lễ Thượng điền, Hạ điền tại các di tích; lễ Giỗ Tổ Hùng Vương, hội thi gói bánh tét, hội thi ẩm thực... Vĩnh Long được xem là cái nôi cách mạng, là vùng đất có nguồn văn hóa vật thể và phi vật thể rất đa dạng và phong phú, với nhiều di tích lịch sử văn hóa, cách mạng, hiện trên địa bàn tỉnh có trên 650 di tích (có 11 di tích được xếp hạng cấp quốc gia, 43 di tích cấp tỉnh) với khoảng 1.300 lễ hội. Đây được xem là nguồn động lực tinh thần góp phần thúc đẩy sự phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội trên địa bàn tỉnh.

Xác định công tác bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống đặc sắc là một trong những nhiệm vụ quan trọng trong thời kỳ hội nhập, thực hiện có hiệu quả Nghị quyết Trung ương 5, khoá VIII của Đảng về “Xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”, thời gian qua các ngành, các cấp trên địa bàn tỉnh Vĩnh Long đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo, tổ chức thực hiện nhằm góp phần bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa vật thể, phi vật thể trên địa bàn tỉnh.

Nổi bật, UBND tỉnh ban hành Quyết định phê duyệt đề án bảo tồn và phát huy nghệ thuật đờn ca tài tử 2016-2020; Quyết định về ban hành kế hoạch thực hiện chấn chỉnh công tác quản lý, tổ chức lễ hội, lễ kỷ niệm trên địa bàn tỉnh; Quyết định phê duyệt Đề án kiểm kê, sưu tầm, bảo quản, trưng bày, tuyên truyền di sản văn hóa

truyền thống điển hình các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Vĩnh Long, giai đoạn 2017-2020; Nghị quyết của HĐND tỉnh về việc thông qua Quy hoạch phát triển Văn hóa và Du lịch tỉnh Vĩnh Long đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030...

Đặc biệt, giai đoạn 2010-2016, tỉnh Vĩnh Long tổ chức 07 lần ngày hội văn hóa, thể thao đồng bào Khmer, tổ chức luân phiên ở các huyện, thị có đông đồng bào Khmer sinh sống nhân dịp tết cổ truyền CholChnam Thmay, lễ Sen Dolta, với nhiều hoạt động văn hóa, thể thao, liên hoan ẩm thực phong phú, đa dạng như: Hội thi ẩm thực truyền thống Khmer (món bún nước lèo, bánh tai yến, bánh ống hấp, bánh củ gừng, bánh tét, cốm dẹp...); Hội thao Khmer (Đua ghe Ngo, bóng đá mini, bóng chuyền, kéo co, đẩy gậy, nhảy bao bố, đập nôi, thổi bong bóng, chuyền nước, đá gà ép, đá bóng mù, u ranh, đi dây, chạy việt dã, cà om lấy nước,...); Liên hoan nghệ thuật quần chúng đồng bào Khmer (múa sadām; hòa tấu nhạc ngũ âm, trích đoạn dũkê; trình diễn trang phục dân tộc truyền thống Khmer; chương trình sân khấu hóa nghi thức lễ hội cổ truyền của đồng bào Khmer như: lễ dâng y, lễ dâng bông, lễ cúng trăng, lễ cưới,...); Triển lãm, trưng bày hình ảnh, tư liệu thể hiện nét văn hóa đặc trưng của đồng bào Khmer Vĩnh Long (hình ảnh khắc họa lại một số nét văn hóa đặc trưng, sinh hoạt truyền thống, đời sống, lao động, sản xuất, sự phát triển về kinh tế, văn hóa vùng đồng bào dân tộc Khmer...), góp phần bảo tồn, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của đồng bào người Khmer trên địa bàn tỉnh. Đồng thời, Bảo tàng tỉnh xây dựng 01 hồ sơ sưu tập hiện vật “Dụng cụ ăn trâu của người Khmer tỉnh Vĩnh Long”; 03 đề cương tư liệu “Xóm nghề truyền thống tàu hủ ky, xã Mỹ Hòa,

thị xã Bình Minh”, “Nghề làm nhang thị xã Bình Minh” của người Hoa và “Nghề làm cốm dẹp thị xã Bình Minh” của người Khmer. Ngoài ra, tại Bảo tàng tỉnh mở phòng trưng bày Văn hóa dân tộc của người Hoa và người Khmer để phục vụ khách tham quan.

Bên cạnh đó, các giá trị di tích lịch sử văn hóa truyền thống trên địa bàn tỉnh cũng được quan tâm, chú trọng, trong những năm qua, tỉnh Vĩnh Long đã trùng tu, sửa chữa, nâng cấp chống xuống cấp cho 30 lượt di tích lịch sử văn hóa cấp tỉnh và 11 di tích cấp quốc gia, với số tiền trên hàng chục tỷ đồng. Riêng trong năm 2017, từ ngân sách tỉnh, tiếp tục đầu tư trên 5 tỷ đồng trùng tu, tu bổ 7 di tích xếp hạng đã xuống cấp. Hằng năm, tại các di tích việc tổ chức lễ hội truyền thống như: lễ Thượng điền, Hạ điền, lễ Kỳ yên, lễ Xuân tế cầu an, lễ thượng nguyên; lễ hội Lăng Ông Thống Chế Điều Bát... được duy trì tổ chức định kỳ, tạo điều kiện để người dân sinh hoạt tín ngưỡng, nhằm cầu cho quốc thái dân an, mưa thuận gió hoà, nhân dân được an cư lạc nghiệp. Đặc biệt, lễ giỗ Quốc Tổ Hùng Vương (mùng 10 tháng 3 âm lịch), lễ dâng hương Cố Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng Phạm Hùng, Cố Thủ tướng Chính phủ Võ Văn Kiệt, Cố Giáo sư, Viện sĩ Trần Đại Nghĩa hằng năm thu hút đông đảo người dân trong và ngoài tỉnh đến dâng hương, chiêm bái, thể hiện tấm lòng thành kính, tưởng nhớ, tri ân các bậc tiền nhân. Hiện nay, ngành văn hóa, thể thao và du lịch tỉnh từng bước nâng tầm lễ hội Lăng Ông Tiên quân Thống chế Điều bát Nguyễn Văn Tồn (huyện Trà Ôn) thành lễ hội cấp tỉnh, đồng thời, hoàn chỉnh hồ sơ, thủ tục trình Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia. Đây được xem là

động thái tích cực góp phần khôi phục, bảo tồn và phát huy giá trị lễ hội Lăng Ông Tiên quân Thống chế Điều bát Nguyễn Văn Tồn, nét sinh hoạt văn hóa truyền thống tốt đẹp của người dân trong và ngoài tỉnh.

Bên cạnh đó, việc kiểm kê, sưu tầm, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa vật thể, phi vật thể như: kính, sách, công cụ sản xuất, đồ dùng sinh hoạt, các loại nhạc cụ, thể thao..., trang phục truyền thống, văn hóa ẩm thực truyền thống; lễ hội, nghề thủ công truyền thống, nghi lễ vòng đời, nghi lễ nông nghiệp, tri thức dân gian, điển xứng dân gian của đồng bào người Khmer, người Hoa và các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh được quan tâm, chú trọng, được triển khai thực hiện. Đồng thời, hằng năm các cấp tổ chức các hoạt động thể thao (các trò chơi dân gian được khôi phục), các cuộc liên hoan, hội diễn nghệ thuật quần chúng với nhiều tác phẩm, tiết mục được sáng tác mới cũng chú trọng khai thác, sử dụng các loại hình nghệ thuật truyền thống (cải lương, Đờn ca tài tử, dân ca...) đã tạo nên sự gắn kết hài hòa giữa hiện đại với truyền thống thu hút đông đảo người xem. Nhiều phong tục, tập quán tốt đẹp của các dân tộc trong lao động sản xuất, sinh hoạt, ứng xử được khôi phục, kế thừa.

Thiết nghĩ giá trị lịch sử văn hóa là nguồn động lực tinh thần để cổ vũ, động viên các tầng lớp nhân dân hăng say học tập, lao động, sản xuất, góp phần thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn tỉnh. Lễ hội nhập và phát triển, xứng đáng với truyền thống vùng đất “địa linh nhân kiệt” mỗi chúng ta phải trân trọng, bảo tồn, giữ gìn, phát huy giá trị văn hóa vốn có, đồng thời tiếp thu tinh hoa văn hóa của nhân loại phải có chọn lọc để làm giàu bản sắc văn hóa các dân tộc trên địa bàn tỉnh./